

การประเมินผลโครงการพัฒนาทักษะด้านการปฐมพยาบาลฉุกเฉินและการกู้ชีพขั้นพื้นฐานให้ประชาชน 10 ล้านคน “10 ล้านไทยร่วมใจ CPR”¹

Evaluation of the Project to Develop Skills in Emergency First Aid and Basic Resuscitation for 10 Million People “10 Million Thais Join Together CPR”¹

ไพรินทร์ พัสตุ² สุปราณี พลธนะ³ เกษราวัลณ์ นิลวารังกูร⁴

Pairin Patsadu², Supraanee Pholthana³ Kessrawan Nilvarangkul⁴

²สถาบันการพยาบาลศรีสวรินทิรา สภากาชาดไทย ³วิทยาลัยพยาบาลกองทัพเรือ ⁴คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

²Srisavarindhira Thai Red Cross Institute of Nursing ³Royal Thai Navy College of Nursing

⁴Faculty of Nursing Chiang Rai Rajabhat University

¹งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนวิจัยจากสถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ

¹The reasrch granted from National Institute for Emergency Medicine

Corresponding author: Pairin Patsadu; Email: Pairin.p@stin.ac.th

Received: September 29, 2023 Revised: February 21, 2024 Accepted: February 29, 2024

บทคัดย่อ

การปฐมพยาบาลฉุกเฉินและการกู้ชีพขั้นพื้นฐานนอกโรงพยาบาลมีความสำคัญอย่างมากต่อการช่วยชีวิตผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือดังกล่าว การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยประเมินผล (evaluation research) ตามรูปแบบ CIPPIEST model มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลโครงการพัฒนาทักษะด้านการปฐมพยาบาลฉุกเฉินและการกู้ชีพขั้นพื้นฐานให้ประชาชน 10 ล้านคน “10 ล้านไทยร่วมใจ CPR” ซึ่งจัดโดยสถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ได้รับการอบรมจำนวน 200 คน เครื่องมือวิจัย ประกอบด้วย (1) แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป (2) แบบประเมินผลการดำเนินงานโครงการฯ (3) แบบสอบถามความพึงพอใจ และ (4) แบบสัมภาษณ์เชิงลึกของผู้เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยสถิติพรรณนา และข้อมูลเชิงคุณภาพได้รับการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการศึกษวิจัย พบว่า ผลการดำเนินงานโครงการฯ ทั้งภาพรวมและรายด้านมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ภาพรวมมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.63 (SD=.50) ด้านบริบทโครงการฯ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.78 (SD=.42) ด้านปัจจัยนำเข้าโครงการฯ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.56 (SD=.53) และด้านกระบวนการ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.62 (SD=.56) หลังการอบรม ผู้เข้ารับการอบรม ร้อยละ 100 มีความรู้อยู่ในระดับสูง คะแนนเฉลี่ยของทักษะการกู้ชีพเท่ากับ 93.14 คะแนน (SD=2.41) นอกจากนี้ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพยังสนับสนุนว่าผู้ผ่านการอบรมมีความรู้และทักษะด้านการกู้ชีพขั้นพื้นฐานที่สามารถให้การช่วยเหลือบุคคลอื่นได้จริงเมื่อประสบสถานการณ์ฉุกเฉิน รวมทั้งสามารถนำความรู้ไปถ่ายทอดให้กับประชาชนที่สนใจภายใต้ศูนย์การเรียนรู้ที่จัดโดยสถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ จากผลการศึกษวิจัยครั้งนี้ สรุปได้ว่าผู้ผ่านการอบรมจากโครงการฯ มีความรู้และความมั่นใจในการปฐมพยาบาลและกู้ชีพขั้นพื้นฐาน รวมทั้งมีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ให้ผู้อื่นได้ ซึ่งคาดว่าจะช่วยให้การปฐมพยาบาลเบื้องต้น ณ จุดเกิดเหตุ สามารถเพิ่มโอกาสการรอดชีวิตและลดความพิการแก่ผู้ประสบภัย

คำสำคัญ: การกู้ชีพขั้นพื้นฐาน; ทักษะด้านการปฐมพยาบาลฉุกเฉิน; ประเมินผลโครงการ

Evaluation of the Project to Develop Skills in Emergency First Aid and Basic Resuscitation for 10 Million people “10 Million Thais Join Together CPR”¹

Pairin Patsadu² Supranee Pholthana³ Kessrawan Nilvarangkul⁴

²Srisavarindhira Thai Red Cross Institute of Nursing ³Royal Thai Navy College of Nursing

⁴Faculty of Nursing Chiang Rai Rajabhat University

¹The research granted from National Institute for Emergency Medicine

Corresponding author: Pairin Patsadu; Email: Pairin.p@stin.ac.th

Received: September 29, 2023 Revised: February 21, 2024 Accepted: February 29, 2024

Abstract

Emergency first aid and basic resuscitation outside of hospitals are crucial for saving lives of those facing with life-threatening emergency situations. This study is an evaluation research using the CIPPIEST model as a framework. The objective was to evaluate the project to develop skills in emergency first aid and basic resuscitation for 10 million people “10 Million Thais Join Together in CPR” organized by National Institute of Emergency Medicine. The participants consisted of 200 people who had completed the training of this project. The research tools included (1) a questionnaire to assess general information, (2) project performance evaluation form, (3) a questionnaire to assess satisfaction, and (4) in-depth interview questions. Quantitative Data were analyzed by descriptive statistics, and qualitative data were analyzed by content analysis. The results revealed that the mean scores of overall and each component of the project performance were at a high level. The average score of the overall performance was 4.63 (SD=.50). For each component of the project, the mean score of context was 4.78 (SD=.42), while the mean score of input was 4.56 (SD=.53), and the mean score of process was 4.62 (SD=.56). After training, 100% of the participants had knowledge at a high level, and their average score of resuscitation skills was 93.14 (SD=2.41). The results from qualitative data analysis also supported that the participants had sufficient knowledge and basic lifesaving skills to perform emergency first aid and basis resuscitation in real situations. In addition, they were confident in sharing their knowledge with other people who want to learn at the centers organized by the National Institute of Emergency Medicine. According to the findings of this study, those who have completed the training of the project are competent to provide emergency first aid and basic resuscitation. Moreover, they can share their knowledge and skills with others. In conclusion, this project yields the emergency assistance at the scene of an incident. This can increase the chance of survival and reduce disability for victims.

Keywords: basic life support; emergency first aid skills; project evaluation

ความเป็นมาและความสำคัญ

ภาวะหัวใจหยุดเต้นนอกโรงพยาบาล (out of hospital cardiac arrest) เป็นภาวะฉุกเฉินทางสุขภาพที่ส่งผลให้เกิดภาวะเสี่ยงต่อการเสียชีวิตสูงซึ่งควรได้รับการช่วยเหลืออย่างทันท่วงทีเพื่อเพิ่มโอกาสรอดชีวิต จากการศึกษาข้อมูลผู้ป่วยหัวใจหยุดเต้นนอกโรงพยาบาลในประเทศไทย พบว่ามีจำนวนประมาณ 19,000 ราย¹ และจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งประเทศและต่างประเทศ พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่ออัตราการรอดชีวิตที่สำคัญที่สุดคือผู้ที่อยู่ในเหตุการณ์สามารถทำการกู้ชีพและปฐมพยาบาลได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว มีประสิทธิภาพ เพื่อช่วยให้ผู้ป่วยที่มีภาวะหัวใจหยุดเต้นมีโอกาสรอดชีวิต²

การช่วยฟื้นคืนชีพ (Cardio Pulmonary Resuscitation: CPR) เป็นการกวดหน้าอก และช่วยหายใจในช่วงที่ผู้ป่วยหยุดหายใจอย่างถูกต้อง เพื่อช่วยให้เกิดการไหลเวียนของเลือดไปยังสมอง หัวใจ และอวัยวะสำคัญให้ได้รับออกซิเจนอย่างเพียงพอ ดังนั้นความรู้และทักษะด้านการกู้ชีพขั้นพื้นฐานจึงเป็นสิ่งที่ประชาชนทุกคนต้องได้รับการเรียนรู้เพื่อเพิ่มโอกาสรอดชีวิตของผู้ที่มีภาวะหัวใจหยุดเต้นเฉียบพลันนอกโรงพยาบาล³

จากสถานการณ์ดังกล่าว สถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติซึ่งเป็นหน่วยงานหลักด้านการแพทย์ฉุกเฉินของประเทศไทย จึงได้เริ่มจัดทำโครงการพัฒนาทักษะด้านการปฐมพยาบาลฉุกเฉินและการกู้ชีพขั้นพื้นฐานให้ประชาชน 10 ล้านคน “10 ล้านไทยร่วมใจ CPR”² ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2562 ต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมมีความปลอดภัยในการเข้าไปให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัย และมีความรู้เกี่ยวกับภาวะฉุกเฉิน และทักษะในการกู้ชีพขั้นพื้นฐาน รวมทั้งทักษะการใช้เครื่อง AED และทราบวิธีการในการปฐมพยาบาลผู้ป่วยฉุกเฉินที่ถูกต้อง

สถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติได้จัดอบรมความรู้ด้านการกู้ชีพขั้นพื้นฐานในระดับครูผู้สอน ครูผู้ช่วยสอน ซึ่งต้องได้รับการอบรมเนื้อหาความรู้และฝึกทักษะ ได้แก่ การปฐมพยาบาลผู้ป่วยฉุกเฉินในภาวะต่าง ๆ และระบบการแพทย์ฉุกเฉิน (สิทธิ UCEP) การช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐาน (basic life support)⁴ และการใช้เครื่องฟื้นคืนคลื่นหัวใจด้วยไฟฟ้าแบบอัตโนมัติ (Automated External Defibrillator: AED) ซึ่งเป็นอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่สามารถวิเคราะห์คลื่นไฟฟ้าหัวใจได้โดยอัตโนมัติ และมีกระแสไฟฟ้าที่สามารถช็อกไฟฟ้าหัวใจของผู้ป่วยชนิดเคลื่อนที่ได้ ซึ่งสถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติได้ดำเนินการจัดอบรมและผลิตครูผู้สอนไปแล้ว จำนวน 795 คน และผู้ช่วยครูผู้สอนจำนวน 1,119 คน

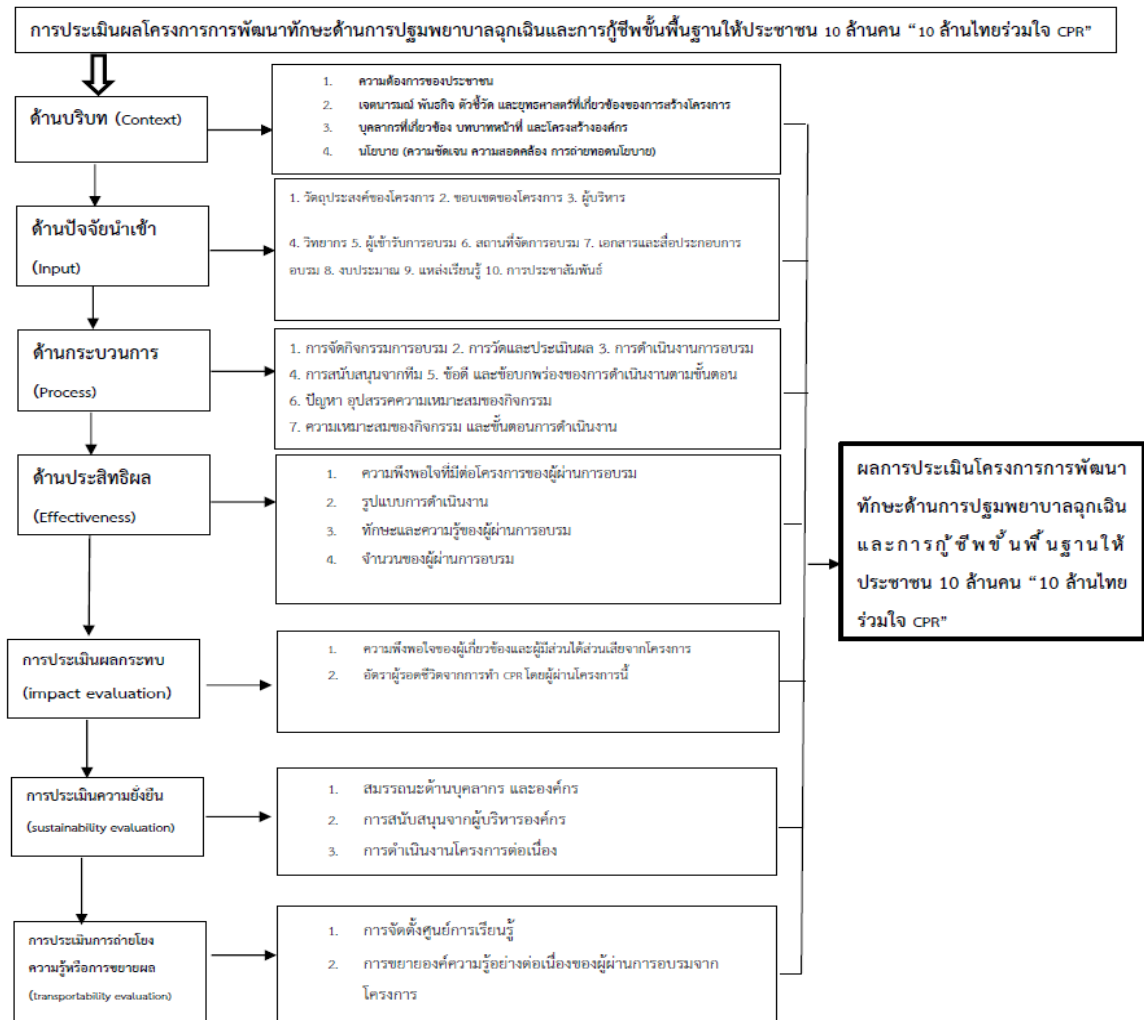
จากผลการดำเนินงานของโครงการดังกล่าวตั้งแต่ปีงบประมาณ 2562 ถึงปัจจุบัน พบว่าได้ดำเนินการฝึกอบรมให้กับประชาชนอย่างต่อเนื่องโดยใช้หลักสูตรการปฐมพยาบาลฉุกเฉินและการกู้ชีพขั้นพื้นฐาน (emergency first aid and basic life support training course) ภายใต้โครงการพัฒนาทักษะด้านการปฐมพยาบาลฉุกเฉินและการกู้ชีพขั้นพื้นฐานให้ประชาชน 10 ล้านคน “10 ล้านไทยร่วมใจ CPR” โดยมีการฝึกอบรมให้ครอบคลุมทุกภาคของประเทศไทย ซึ่งแนวทางการดำเนินการฝึกอบรมอาจต้องพัฒนาปรับปรุงให้เหมาะสม และสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน ผู้วิจัยจึงต้องการประเมินผลการดำเนินงานของโครงการการพัฒนาทักษะด้านการปฐมพยาบาลฉุกเฉินและการกู้ชีพขั้นพื้นฐานให้ประชาชน 10 ล้านคน “10 ล้านไทยร่วมใจ CPR” ตามรูปแบบ CIPPIEST model ประกอบไปด้วยความรู้เกี่ยวกับภาวะฉุกเฉิน ทักษะที่จำเป็นในการกู้ชีพขั้นพื้นฐาน และกระบวนการดำเนินโครงการที่นำไปสู่การประเมินผลลัพธ์โครงการเชิงนโยบายเพื่อนำข้อเสนอแนะที่ได้ไปปรับปรุงโครงการดังกล่าวให้มีความเหมาะสม และต่อเนื่องยิ่งขึ้นมากขึ้น รวมทั้งเพื่อพัฒนาโครงการดังกล่าวให้มีรูปแบบที่เหมาะสมตามบริบทที่เปลี่ยนไปในปัจจุบันเพื่อเป็นประโยชน์ต่อประชาชนต่อไป

วัตถุประสงค์วิจัย

เพื่อประเมินผลการดำเนินงานโครงการการพัฒนาทักษะด้านการปฐมพยาบาลฉุกเฉินและการกู้ชีพขั้นพื้นฐานให้ประชาชน 10 ล้านคน “10 ล้านไทยร่วมใจ CPR” ที่ดำเนินการโดยสถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติโดยใช้รูปแบบ CIPPIEST model

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการประยุกต์กรอบแนวคิดรูปแบบ CIPPIEST model⁵ ดังนี้ 1) ด้านบริบท (context) หมายถึง การประเมินความต้องการของประชาชน เจตนารมณ์ พันธกิจ ตัวชี้วัด และยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องของการสร้างโครงการบุคลากรที่เกี่ยวข้อง บทบาทหน้าที่ และโครงสร้างองค์กร นโยบาย (ความชัดเจน ความสอดคล้อง การถ่ายทอดนโยบาย) 2) ด้านปัจจัยนำเข้า (input) หมายถึง การประเมินวัตถุประสงค์ของโครงการ ขอบเขตของโครงการ ผู้บริหาร วิทยากร ผู้เข้ารับการอบรม สถานที่จัดการอบรม เอกสารและสื่อประกอบการอบรม งบประมาณ แหล่งเรียนรู้ การประชาสัมพันธ์ 3) ด้านกระบวนการ (process) หมายถึง การประเมินการจัดกิจกรรมการอบรม การวัดและประเมินผล การดำเนินงานการอบรม การสนับสนุนจากทีม ข้อดี และข้อบกพร่องของการดำเนินงานตามขั้นตอน ปัญหา อุปสรรคความเหมาะสมของกิจกรรม ความเหมาะสมของกิจกรรม และขั้นตอนการดำเนินงาน 4) ด้านประสิทธิผล (effectiveness) หมายถึง การประเมินผลสำเร็จจากการดำเนินโครงการที่ผ่านมาตั้งแต่ปีงบประมาณ 2562 ถึงปัจจุบัน ได้แก่ ความพึงพอใจที่มีต่อโครงการของผู้ผ่านการอบรมรูปแบบการดำเนินงาน และจำนวนของผู้ผ่านการอบรม 5) การประเมินผลกระทบ (impact evaluation) หมายถึง การประเมินผลความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากโครงการ 6) การประเมินความยั่งยืน (sustainability evaluation) หมายถึง การประเมินสมรรถนะด้านบุคลากรจากการดำเนินงานโครงการต่อเนื่อง และ 7) การประเมินการถ่ายทอดความรู้หรือการขยายผล (transportability evaluation) หมายถึง การประเมินการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ การขยายองค์ความรู้อย่างต่อเนื่องของผู้ผ่านการอบรมจากโครงการ ดังแสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดการวิจัยการประเมินโครงการการพัฒนาทักษะด้านการปฐมพยาบาลฉุกเฉินและการกู้ชีพขั้นพื้นฐานให้ประชาชน 10 ล้านคน “10 ล้านไทยร่วมใจ CPR”

วิธีดำเนินการวิจัย

การประเมินผลโครงการในครั้งนี้วิจัยมีจุดมุ่งหมายเพื่อประเมินผลการดำเนินงานของโครงการการพัฒนาทักษะด้านการปฐมพยาบาลฉุกเฉินและการกู้ชีพขั้นพื้นฐานให้ประชาชน 10 ล้านคน “10 ล้านไทยร่วมใจ CPR” ที่ดำเนินการโดยสถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ โดยแนวคิดการวิจัยประเมินผล (evaluation research) ตามรูปแบบ CIPPIEST model ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรวิจัย

เป็นผู้ผ่านการอบรมจากโครงการพัฒนาทักษะการปฐมพยาบาลฉุกเฉินและการกู้ชีพขั้นพื้นฐานให้ประชาชน 10 ล้านคน “10 ล้านไทยร่วมใจ CPR” โดยสถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ ทั้ง 3 ระดับ ได้แก่ ครูผู้สอน (ระดับ 3) จำนวน 733 คน ผู้ช่วยครูผู้สอน (ระดับ 2) จำนวน 1,064 คน และผู้ผ่านการอบรมหลักสูตรการปฐมพยาบาลฉุกเฉินและการกู้ชีพขั้นพื้นฐาน (ระดับ 1) จำนวน 2,187 คน

กลุ่มตัวอย่างและการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจากผู้ผ่านการอบรมโครงการพัฒนาทักษะด้านการปฐมพยาบาลฉุกเฉินและการกู้ชีพขั้นพื้นฐานให้ประชาชน 10 ล้านคน “10 ล้านไทยร่วมใจ CPR” โดยสถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติในระดับ ครูผู้สอน (ระดับ 3) ครูผู้ช่วยสอน (ระดับ 2) และผู้ผ่านการอบรม (ระดับ 1) เขตพื้นที่ กรุงเทพมหานครและปริมณฑล จังหวัดร้อยเอ็ด สระแก้ว เชียงราย และประจวบคีรีขันธ์เพื่อให้มีความครอบคลุมทั่วทุกภาคของประเทศไทย จังหวัดละ 40 คน โดยสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (stratified random sampling) ตามตำแหน่งและพื้นที่วิจัย แต่เนื่องจากจำนวนของแต่ละกลุ่มมีจำนวนแตกต่างกัน โอกาสที่จะถูกเลือกเป็นแปรผันตรงกับขนาดของหน่วยนั้น ๆ⁶ ผู้วิจัยจึงคำนวณสัดส่วนจำนวนตัวอย่างของแต่ละหน่วยตามขนาดประชากร (probability proportional to size)⁷ เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างมีโอกาสถูกเลือกเท่า ๆ กัน หลังจากนั้นผู้วิจัยคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลเพื่อสัมภาษณ์เชิงลึกเพิ่มเติมจากครูผู้สอน และครูผู้ช่วยสอน จาก 5 พื้นที่จังหวัด แต่ละ 2 คน รวม 10 คน โดยกำหนดคุณสมบัติ ดังนี้ 1) ดำเนินโครงการ พัฒนาศักยภาพด้านการปฐมพยาบาลฉุกเฉินและการกู้ชีพขั้นพื้นฐานอย่างต่อเนื่องภายใต้ศูนย์การเรียนรู้ด้านการกู้ชีพขั้นพื้นฐานของสถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ และ 2) มีประสบการณ์ในการนำความรู้และทักษะด้านการกู้ชีพขั้นพื้นฐานไปช่วยชีวิตบุคคลอื่นในสถานการณ์ฉุกเฉิน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามตำแหน่งและพื้นที่

ตำแหน่ง	พื้นที่จังหวัด	จำนวนประชากร	จำนวนตัวอย่าง	ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างแต่ละพื้นที่
ครูผู้สอน (ระดับ 3)	กรุงเทพฯและปริมณฑล	53	9	4.50
	ร้อยเอ็ด	47	8	4.00
	สระแก้ว	38	7	3.50
	เชียงราย	73	12	6.00
	ประจวบคีรีขันธ์	68	11	5.50
ครูผู้ช่วยสอน (ระดับ 2)	กรุงเทพฯและปริมณฑล	27	5	2.50
	ร้อยเอ็ด	64	11	5.50
	สระแก้ว	133	22	11.00
	เชียงราย	91	15	7.50
	ประจวบคีรีขันธ์	114	19	9.50
ผู้ผ่านการอบรม(ระดับ 1)	กรุงเทพฯและปริมณฑล	131	22	11.00
	ร้อยเอ็ด	351	59	29.50
รวม		1190	200	100

เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือตามกรอบการประเมิน CIPPIEST model จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องให้ครอบคลุมกับโครงการการพัฒนาทักษะด้านการปฐมพยาบาลฉุกเฉินและการกู้ชีพขั้นพื้นฐานให้ประชาชน 10 ล้านคน “10 ล้านไทยร่วมใจ CPR” โดยแบ่งเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับ การศึกษา และตำแหน่ง

ส่วนที่ 2 แบบประเมินผลการดำเนินงานโครงการการพัฒนาทักษะด้านการปฐมพยาบาลฉุกเฉินและการกู้ชีพขั้นพื้นฐานให้ประชาชน 10 ล้านคน “10 ล้านไทยร่วมใจ CPR” แบบมาตราส่วนประมาณค่า มี 5 ระดับ (Likert scale) ประกอบด้วย ด้านบริบทโครงการ ด้านปัจจัยนำเข้าโครงการ ด้านกระบวนการ มีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้ 5 คะแนน หมายถึง โครงการมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด และ 1 คะแนน หมายถึง โครงการมีความเหมาะสมในระดับน้อยที่สุด

ส่วนที่ 3 การประเมินโครงการพัฒนาทักษะด้านการปฐมพยาบาลฉุกเฉินและการกู้ชีพขั้นพื้นฐานให้ประชาชน 10 ล้านคน “10 ล้านไทยร่วมใจ CPR ด้านผลผลิต (product) และด้านประสิทธิผล (effectiveness) การศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แบบประเมินความรู้ด้านการกู้ชีพขั้นพื้นฐานซึ่งเป็นข้อสอบมาตรฐานของสถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ และทักษะการกู้ชีพขั้นพื้นฐานด้วย CPR Band ในการประเมิน High quality CPR ซึ่งเป็นค่าคะแนนที่กลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 ระดับทดสอบไว้ในช่วงของการดำเนินโครงการดังกล่าว และเก็บรวบรวมไว้โดยสถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ

ส่วนที่ 4 แนวคำถามในการสัมภาษณ์เชิงลึก และประเด็นในการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับโครงการพัฒนาทักษะด้านการปฐมพยาบาลฉุกเฉินและการกู้ชีพขั้นพื้นฐาน ได้แก่

1) แนวคำถามการประเมินผลกระทบ (impact) เป็นประเมินผลงานหรือผลที่เกิดจากการเรียนรู้จากโครงการ และนำความรู้ที่เกิดขึ้นไปใช้ในการทำงานได้โดยแนวคำถามเกี่ยวกับสถานการณ์การได้รับการกู้ชีพจากผู้ผ่านการอบรมจากโครงการ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้รอดชีวิต

2) แนวคำถามการประเมินความยั่งยืน (sustainability) โดยเป็นแนวคำถามเชิงลึกเกี่ยวกับการนำความรู้ที่ได้จากการอบรมไปพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ แนวทางการดำเนินงานต่อเนื่องของผู้ผ่านโครงการภายใต้ศูนย์การเรียนรู้ของสถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ

3) แนวคำถามการประเมินการถ่ายทอดความรู้ (transportability) เป็นแนวคำถามเชิงลึกเกี่ยวกับการขยายองค์ความรู้อย่างต่อเนื่องในระดับบุคคลและระดับหน่วยงานในประเด็นการถ่ายทอดความรู้และการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการกู้ชีพขั้นพื้นฐานภายใต้การกำกับดูแลของสถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ

คุณภาพของเครื่องมือ

1. ตรวจสอบความตรงของเนื้อหาและความเที่ยงของแบบสอบถาม

ผู้วิจัยตรวจสอบค่าความตรงเชิงเนื้อหา (content validity index) โดยผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารงานนโยบายและการประเมินโครงการสาธารณสุข จำนวน 3 ท่าน ผลการทดสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัยในครั้งนี้เท่ากับ .81 นำมาวิเคราะห์หาความเที่ยงของแบบสอบถามโดยวิธีของครอนบาค (Cronbach's method) ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) โดยมีผลการประเมินคุณภาพเครื่องมือแต่ละฉบับ ดังนี้ ส่วนที่ 2 แบบประเมินผลการดำเนินงานโครงการการพัฒนาทักษะฯ ได้ค่า Alpha Coefficient เท่ากับ .98

2. การตรวจสอบคุณภาพของแนวคำถามสำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ

ศึกษาทฤษฎี แนวคิด หลักการ จากเอกสารที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางการสร้างแนวคำถามเชิงคุณภาพ⁸ หลังจากนั้นสร้างแบบสัมภาษณ์ที่ครอบคลุมกรอบแนวคิดการประเมินโครงการแบบ CIPPIEST model ในส่วนปรับขยายด้านผลผลิต ได้แก่ ด้านผลกระทบ ด้านประสิทธิภาพ ด้านความยั่งยืน และด้านการถ่ายทอดส่งต่อ หลังจากนั้นนำแนวคำถามที่ได้ไปขอคำแนะนำจากผู้ทรงคุณวุฒิด้านการสร้างเครื่องมือวิจัยเชิงคุณภาพ และนโยบายสุขภาพจำนวน 3 ท่าน แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อแนะนำก่อนนำไปใช้จริง

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยขออนุมัติและผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการจริยธรรมวิจัยในมนุษย์ สถาบันการพยาบาลศรีสวรินทิรา สภากาชาดไทยเรียบร้อยแล้ว โดยขอใช้ข้อมูลภายใต้โครงการวิจัยเรื่องการสังเคราะห์องค์ความรู้เพื่อให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายจากหลักสูตรการปฐมพยาบาลฉุกเฉินและการกู้ชีพขั้นพื้นฐานในระบบการแพทย์ฉุกเฉินของประเทศไทย ภายใต้ชีวิตวิถีใหม่ เลขที่ COA No. 11/2021

2. หลังจากนั้นผู้วิจัยขออนุญาตเข้าศึกษาข้อมูลด้านเอกสารที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์และบริบทของการดำเนินงานโครงการของพื้นที่ดำเนินการวิจัย

3. ผู้วิจัยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจากผู้ผ่านการอบรมในโครงการพัฒนาทักษะด้านการปฐมพยาบาลฉุกเฉินและการกู้ชีพขั้นพื้นฐานให้ประชาชน 10 ล้านคน “10 ล้านไทยร่วมใจ CPR” ตามจำนวนที่กำหนด จากนั้นประชาสัมพันธ์ข้อมูลโครงการวิจัยผ่านไลน์กลุ่มสื่อสารของผู้ผ่านการอบรมจากโครงการดังกล่าว และรับสมัครเข้าเป็นกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นไปด้วยความสมัครใจ

4. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ที่มีสมัครใจเข้าร่วมโครงการวิจัย ทั้งนี้ผู้วิจัยได้อธิบายวัตถุประสงค์ วิธีดำเนินการวิจัย และเปิดโอกาสให้ซักถามจนเข้าใจ ชัดเจน และขอความยินยอมในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม โดยมีการเก็บรักษาข้อมูลเป็นความลับและนำเสนอในภาพรวม

5. ภายหลังจากกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับคัดเลือกลงนามยินยอมในเอกสารบอกกล่าวและเต็มใจเข้าร่วมโครงการวิจัยเรียบร้อยแล้วจึงดำเนินการตอบแบบสอบถามในส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป ส่วนที่ 2 แบบประเมินผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาทักษะด้านการปฐมพยาบาลฉุกเฉินและการกู้ชีพขั้นพื้นฐานให้ประชาชน 10 ล้านคน “10 ล้านไทยร่วมใจ CPR” และส่วนที่ 3 การประเมินโครงการพัฒนาทักษะด้านการปฐมพยาบาลฉุกเฉินและการกู้ชีพขั้นพื้นฐานให้ประชาชน 10 ล้านคน “10 ล้านไทยร่วมใจ CPR ด้านผลผลิต (product) และด้านประสิทธิผล (effectiveness) หลังจากนั้นจะขอความร่วมมือจากผู้ที่มีคุณสมบัติตามที่ผู้วิจัยกำหนดเพื่อสัมภาษณ์เชิงลึกในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการประเมินโครงการให้ครอบคลุมตามแนวคิดของ CIPPIEST model ต่อไป

6. ผู้วิจัยตรวจสอบความครบถ้วนถูกต้องของข้อมูลในแบบสอบถามและคำสัมภาษณ์เชิงลึกเรียบร้อยแล้ว แล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ และข้อมูลเชิงคุณภาพต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้ค่าความถี่ (frequency) และค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการ และการสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลเชิงคุณภาพผู้วิจัยนำข้อมูลมาจัดระบบเพื่อวิเคราะห์ข้อมูล และตีความผลจากการสัมภาษณ์เพื่อหาคำตอบและนำมาตรวจสอบโดยใช้วิธีสามเส้า (triangulation)⁹ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลที่ได้รับด้วยการเปรียบเทียบข้อมูลสอดคล้องและยืนยันความถูกต้องด้วยการจำแนกและจัดระบบข้อมูล หาความเชื่อมโยงเกี่ยวข้อง และความหมายที่ปรากฏในความเกี่ยวข้องนั้น

ผลการวิจัย

สถานการณ์และบริบทของการดำเนินงานโครงการพัฒนาทักษะด้านการปฐมพยาบาลฉุกเฉินและการกู้ชีพขั้นพื้นฐานให้ประชาชน 10 ล้านคน “10 ล้านไทยร่วมใจ CPR” ของพื้นที่ดำเนินการวิจัย ดังนี้

พื้นที่	ลักษณะการดำเนินงาน
1. จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	การดำเนินโครงการการพัฒนาทักษะด้านการปฐมพยาบาลฉุกเฉินและการกู้ชีพขั้นพื้นฐานให้ประชาชน 10 ล้านคน “10 ล้านไทยร่วมใจ CPR” ในพื้นที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ได้รับความสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ ได้แก่ โรงพยาบาลบางสะพานน้อยที่เอื้อเฟื้อด้านสถานที่รวมทั้งบุคลากรในการฝึกอบรมเพื่อเป็นกำลังหลักในการดำเนินงานโดยเล็งเห็นความสำคัญของการนำองค์ความรู้ดังกล่าวไปใช้ดูแลสุขภาพของคนในพื้นที่
2. จังหวัดเชียงราย	โครงการการพัฒนาทักษะด้านการปฐมพยาบาลฉุกเฉินและการกู้ชีพขั้นพื้นฐานให้ประชาชน 10 ล้านคน “10 ล้านไทยร่วมใจ CPR” ในพื้นที่จังหวัดเชียงราย โดยลักษณะการดำเนินงานในจังหวัดเชียงรายเป็นการประสานความร่วมมือระหว่างภาคีเครือข่ายภาคเอกชน ได้แก่ สภาแม่ศรีกรรมเชียงรายบรรเทาสาธารณภัยสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงรายและโรงพยาบาลเชียงรายประชานุเคราะห์ร่วมกันดำเนินงานเผยแพร่องค์ความรู้การปฐมพยาบาลฉุกเฉินและการกู้ชีพขั้นพื้นฐานให้กับประชาชนอย่างต่อเนื่อง
3. กรุงเทพมหานครและปริมณฑล	การจัดโครงการการพัฒนาทักษะด้านการปฐมพยาบาลฉุกเฉินและการกู้ชีพขั้นพื้นฐานให้ประชาชน 10 ล้านคน “10 ล้านไทยร่วมใจ CPR” ในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑลใช้งบประมาณโดยตรงจากสถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ โดยเปิดรับสมัครบุคคลในระบบออนไลน์ในเขตกรุงเทพมหานครมีลักษณะการดำเนินงานการฝึกอบรมเพื่อขยายองค์ความรู้แบบบุคคลซึ่งเป็นการขยายองค์ความรู้ด้วยตนเอง ปัจจุบันในเขตปริมณฑลมีการดำเนินงานฝึกอบรมหลักสูตรในจังหวัดสมุทรปราการระดับผู้ช่วยครู (ระดับ 2) จำนวน 2 รุ่น และเทศบาลลำไทรจังหวัดปทุมธานีอยู่ระหว่างการเตรียมการขอขึ้นเป็นศูนย์การเรียนรู้ต่อไป
4. จังหวัดสระแก้ว	โครงการการพัฒนาทักษะด้านการปฐมพยาบาลฉุกเฉินและการกู้ชีพขั้นพื้นฐานให้ประชาชน 10 ล้านคน “10 ล้านไทยร่วมใจ CPR” ในจังหวัดสระแก้วรับงบประมาณโดยตรงจากสถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ ผู้เข้ารับการอบรมเป็นตัวแทนจากหน่วยงานในจังหวัดสระแก้วที่เกี่ยวข้องกับการกู้ชีพ มีความหลากหลาย เช่น พยาบาล เจ้าหน้าที่สาธารณสุข อาสาสมัครกู้ชีพกู้ภัยในจังหวัดมีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องโดยพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานอยู่ ณ ศูนย์สั่งการการแพทย์ฉุกเฉิน องค์การบริหารส่วนจังหวัดสระแก้วประสานความร่วมมือระหว่างสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสระแก้ว องค์การบริหารส่วนตำบลสระแก้ว และอาสาสมัครในจังหวัด
5. จังหวัดร้อยเอ็ด	โครงการการพัฒนาทักษะด้านการปฐมพยาบาลฉุกเฉินและการกู้ชีพขั้นพื้นฐานให้ประชาชน 10 ล้านคน “10 ล้านไทยร่วมใจ CPR” ในพื้นที่ได้งบประมาณโดยตรงจากสถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติในการจัดฝึกอบรมครูผู้สอนในจังหวัดร้อยเอ็ด โดยสาธารณสุขจังหวัดร้อยเอ็ดให้มีการจัดการอบรมครูผู้สอนรุ่นที่ 5 หลังจากนั้นมีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องโดยครูผู้สอนที่ผ่านการอบรมได้รับความช่วยเหลือจากสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดร้อยเอ็ดเพื่อสร้างจำนวนครูผู้สอนในหลักสูตรการปฐมพยาบาลฉุกเฉินและการกู้ชีพขั้นพื้นฐานและดำเนินการถ่ายทอดองค์ความรู้ต่อไป

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศหญิง ร้อยละ 51.50 อายุเฉลี่ย 36.09 ปี (SD=8.85) สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 68.50 มีลักษณะงาน/บทบาทเป็นพยาบาลวิชาชีพ ร้อยละ 49.00 และมีตำแหน่งบุคคลทั่วไป/ผู้เข้าอบรม ปฐมพยาบาลฉุกเฉินและกู้ชีพขั้นพื้นฐาน (ระดับ 1) ร้อยละ 40.50 โดยมีรายละเอียดตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง (n=200)

ลักษณะส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	97	48.50
หญิง	103	51.50
อายุ (ปี)		
น้อยกว่า 30 ปี	53	26.50
30-39 ปี	76	38.00
40-49 ปี	51	25.50
50 ปีขึ้นไป	20	10.00
Mean=36.09 (SD=8.85) Median (Min, Max) = 34.5 (21, 59)		
ระดับการศึกษา		
มัธยมศึกษาตอนปลาย	14	7.00
อนุปริญญา/ ปวส.	34	17.00
ปริญญาตรี	137	68.50
ปริญญาโท	15	7.50
ลักษณะงาน/บทบาท		
พยาบาลวิชาชีพ	98	49.00
พนักงานฉุกเฉินการแพทย์	54	27.00
เจ้าหน้าที่ฉุกเฉินการแพทย์	26	13.00
อาสาสมัครฉุกเฉินการแพทย์	19	9.50
นักปฏิบัติการฉุกเฉินการแพทย์	3	1.50
ตำแหน่ง		
ผู้เข้าอบรม (ระดับ 1)	81	40.50
ผู้ช่วยครูผู้สอน (ระดับ 2)	72	36.00
ครูผู้สอน (ระดับ 3)	47	23.50

ส่วนที่ 2 ผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาทักษะด้านการปฐมพยาบาลฉุกเฉินและการกู้ชีพขั้นพื้นฐานให้ประชาชน 10 ล้านคน “10 ล้านไทยร่วมใจ CPR” ตามกรอบแนวคิดรูปแบบ CIPPIEST model

คะแนนผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาทักษะด้านการปฐมพยาบาลฉุกเฉินและการกู้ชีพขั้นพื้นฐานให้ประชาชน 10 ล้านคน “10 ล้านไทยร่วมใจ CPR” ผู้วิจัยแปลผลประเมินผลการดำเนินงานโครงการฯ แบ่งเป็น 3 ระดับ ได้แก่ มาก (คะแนนเฉลี่ย 3.68-5.00 คะแนน) ปานกลาง (คะแนนเฉลี่ย 2.34-3.67 คะแนน) น้อย (คะแนนเฉลี่ย 1.00-2.33 คะแนน) จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ในภาพรวมทุกด้าน อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.63 คะแนน (SD=.50) โดยมีรายละเอียดรายด้าน ดังนี้

ด้านบริบทโครงการพัฒนาทักษะด้านการปฐมพยาบาลฉุกเฉินและการกู้ชีพขั้นพื้นฐานให้ประชาชน 10 ล้านคน “10 ล้านไทยร่วมใจ CPR” ภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 4.78 คะแนน (SD=.42) โดยมีคะแนนสูงสุดในเป้าหมายโครงการมีความชัดเจน ค่าเฉลี่ย 4.84 คะแนน (SD=.43) รองลงมาคือโครงการสอดคล้องกับนโยบายหรือยุทธศาสตร์ของสถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ ค่าเฉลี่ย 4.83 คะแนน (SD=.44)

ด้านปัจจัยนำเข้าโครงการฯ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 4.56 คะแนน (SD=.53) โดยมีคะแนนสูงสุดในประเด็นสื่อการสอนมีเนื้อหาทันสมัย เข้าใจง่าย และเหมาะสมกับระดับผู้เข้ารับการอบรม ค่าเฉลี่ย 4.77 คะแนน (SD=.50) รองลงมาคือท่านเข้าใจแผนงานและวัตถุประสงค์ของโครงการและวิทยากรเหมาะสมกับจำนวนผู้เข้ารับการอบรม อยู่ในระดับมาก คะแนนเฉลี่ยเท่ากัน คือ ค่าเฉลี่ย 4.71 คะแนน (SD=.53) และ ค่าเฉลี่ย 4.71 คะแนน (SD=.57) ตามลำดับ

ด้านกระบวนการฯ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 4.62 คะแนน (SD=.56) โดยมีคะแนนสูงสุดในประเด็นการสอนภาคปฏิบัติสามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนปฏิบัติได้จริง ค่าเฉลี่ย 4.78 คะแนน (SD=.54) การทดสอบภาคปฏิบัติชัดเจน ค่าเฉลี่ย 4.77 คะแนน (SD=.59) การทดสอบความรู้ภาคทฤษฎีเหมาะสมกับผู้เรียน ค่าเฉลี่ย 4.73 คะแนน (SD=.53) โดยมีรายละเอียดตามตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาทักษะด้านการปฐมพยาบาลฉุกเฉินและการกู้ชีพขั้นพื้นฐานให้ประชาชน 10 ล้านคน “10 ล้านไทยร่วมใจ CPR” (n=200)

ประเด็น	ค่าเฉลี่ย	SD	แปลผล
1. ด้านบริบทโครงการ			
1.1 โครงการเป็นที่ต้องการของประชาชน	4.75	.51	มาก
1.2 โครงการเป็นที่ต้องการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	4.78	.50	มาก
1.3 เป้าหมายโครงการมีความชัดเจน	4.84	.43	มาก
1.4 ตัวชี้วัดโครงการมีความชัดเจน	4.75	.56	มาก
1.5 มีแผนการดำเนินโครงการที่ชัดเจน	4.73	.64	มาก
1.6 บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการปฏิบัติหน้าที่เหมาะสมตามแผน	4.72	.64	มาก
1.7 โครงการสอดคล้องกับนโยบาย หรือยุทธศาสตร์ของ สพล.	4.83	.44	มาก
ภาพรวมด้านบริบทโครงการ	4.78	.42	มาก
2. ด้านปัจจัยนำเข้าโครงการ			มาก
2.1 ท่านเข้าใจแผนงานและวัตถุประสงค์ของโครงการ	4.71	.53	มาก
2.2 ท่านมีความสามารถปฏิบัติบทบาทหน้าที่ในการดำเนินโครงการได้เหมาะสม	4.58	.62	มาก
2.3 คณะกรรมการโครงการมีความรู้และกำกับติดตามให้เป็นไปตามแผน	4.73	.58	มาก
2.4 การจัดการเรียนการสอนตามแผนที่กำหนด	4.68	.61	มาก
2.5 ผู้ประสานงานโครงการมีเพียงพอ	4.52	.74	มาก
2.6 วิทยากรเหมาะสมกับจำนวนผู้เข้ารับการอบรม	4.71	.57	มาก
2.7 ผู้เข้ารับการอบรม มีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินกิจกรรมตามโครงการ	4.61	.62	มาก
2.8 สื่อการสอนมีเนื้อหาทันสมัย เข้าใจง่าย และเหมาะสมกับระดับผู้เข้ารับการอบรม	4.77	.50	มาก
2.9 สื่อการสอนที่เป็นหุ่นทันสมัย	4.63	.71	มาก
2.10 สื่อการสอนเพียงพอ	4.56	.74	มาก
2.11 สถานที่จัดการอบรมมีความเหมาะสม	4.64	.63	มาก
2.12 งบประมาณสนับสนุนมีเพียงพอ	4.12	1.00	มาก

ประเด็น	ค่าเฉลี่ย	SD	แปลผล
2.13 โครงการมีการประชาสัมพันธ์อย่างชัดเจน เข้าถึงได้ง่าย	4.44	.83	มาก
2.14 มีการสื่อสารกิจกรรมในโครงการอย่างต่อเนื่องและครอบคลุม	4.52	.70	มาก
2.15 ศูนย์การเรียนรู้มีเพียงพอ	4.09	1.03	มาก
ภาพรวมด้านปัจจัยนำเข้าโครงการ	4.56	.53	มาก
3. ด้านกระบวนการ			มาก
3.1 ดำเนินโครงการตามขั้นตอนของแผนที่กำหนดไว้ได้	4.62	.64	มาก
3.2 การรับสมัคร ทนสมัย เข้าถึงได้เป็นอย่างดีมีประสิทธิภาพเป็นธรรม	4.56	.76	มาก
3.3 มีจัดการเรียนการสอนภาคทฤษฎีที่ส่งเสริมให้เกิดความเข้าใจง่าย	4.67	.54	มาก
3.4 การสอนภาคปฏิบัติสามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนปฏิบัติได้จริง	4.78	.54	มาก
3.5 มีการนิเทศ ติดตาม กำกับกับการดำเนินโครงการตามขั้นตอน	4.50	.76	มาก
3.6 มีเครือข่ายสนับสนุนที่เหมาะสม	4.53	.72	มาก
3.7 ใช้งบประมาณในการจัดการเรียนการสอนเหมาะสม	4.55	.74	มาก
3.8 ติดต่อประสานงานในการดำเนินงานเหมาะสม	4.55	.74	มาก
3.9 มีการประเมินผลการเรียนการสอนที่ตรงประเด็นและเป็นธรรม	4.66	.63	มาก
3.10 การทดสอบความรู้ภาคทฤษฎีเหมาะสมกับผู้เรียน	4.73	.53	มาก
3.11 การทดสอบภาคปฏิบัติชัดเจน	4.77	.59	มาก
3.12 มีการปรับแก้แผนการดำเนินงานตามปัญหาที่เกิดขึ้นได้	4.66	.66	มาก
ภาพรวมด้านกระบวนการ	4.62	.56	มาก
ภาพรวมดำเนินงานโครงการ	4.63	.50	มาก

ส่วนที่ 3 การประเมินโครงการพัฒนาทักษะด้านการปฐมพยาบาลฉุกเฉินและการกู้ชีพขั้นพื้นฐานให้ประชาชน 10 ล้านคน “10 ล้านไทยร่วมใจ CPR ด้านผลผลิต (product) และด้านประสิทธิผล (effectiveness)”

จากผลการวิจัยในการประเมินโครงการพัฒนาทักษะด้านการปฐมพยาบาลฉุกเฉินและการกู้ชีพขั้นพื้นฐานให้ประชาชน 10 ล้านคน “10 ล้านไทยร่วมใจ CPR ด้านผลผลิต (product) และด้านประสิทธิผล (effectiveness)” ผู้วิจัยประเมินโครงการจากความรู้และทักษะการกู้ชีพขั้นพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง โดยมีผลการวิจัยดังนี้

1) ระดับความรู้ ก่อนและหลังดำเนินการ พบว่า ก่อนดำเนินการอบรมกลุ่มตัวอย่างมีคะแนนความรู้ อยู่ในระดับต่ำและปานกลาง ร้อยละ 26.50 และ ร้อยละ 35.00 ตามลำดับ มีคะแนนความรู้ อยู่ในระดับสูง เพียงร้อยละ 38.50 โดยมีคะแนนต่ำสุดและสูงสุดเท่ากับ 8 และ 25 คะแนน ตามลำดับ (จากคะแนนเต็ม 15 คะแนน) ภายหลังการอบรม กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนความรู้ อยู่ในระดับสูง ร้อยละ 100 โดยมีคะแนนต่ำสุดและสูงสุดเท่ากับ 23 และ 25 คะแนน ตามลำดับ ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ระดับความรู้ ก่อนและหลังดำเนินการ (n=200)

ระดับความรู้	ก่อนดำเนินการ		หลังดำเนินการ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
สูง (20-25 คะแนน)	77	38.50	200	100
ปานกลาง (15-19 คะแนน)	70	35.00	0	0
ต่ำ (0-18 คะแนน)	53	26.50	0	0
Mean (SD)	17.87 (4.19)	24.57 (0.62)		
Min, Max	8, 25	23, 25		

2) คะแนนทักษะการกวดหัวใจ CPR BAND ประเมินคะแนน CPR BAND ภายหลังการอบรม พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีคะแนน CPR BAND อยู่ระหว่าง 90 – 94 คะแนน ร้อยละ 72.00 คะแนน โดยมีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 93.14 คะแนน (SD = 2.41) คะแนนต่ำสุดและสูงสุด เท่ากับ 90 และ 99 คะแนน ตามลำดับ (จากคะแนนเต็ม 100 คะแนน) ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 คะแนน CPR BAND (n=200)

คะแนน CPR BAND	จำนวน	ร้อยละ
90 – 94 คะแนน	144	72.00
95 – 99 คะแนน	56	28.00
Mean (SD)	93.14 (2.41)	
Min, Max	90, 99	
คะแนนเต็ม	100	

ส่วนที่ 4 ข้อมูลเชิงคุณภาพในการประเมินผลโครงการตามกรอบแนวคิดรูปแบบ CIPPIEST model

ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์เพิ่มเติม และเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบันกรอบแนวคิดรูปแบบ CIPPIEST model ในประเด็นการประเมินผลกระทบ (impact) การประเมินความยั่งยืน (sustainability) และการประเมินการถ่ายทอดความรู้ (transportability) พบว่ามีประเด็นที่น่าสนใจโดยผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัย ดังนี้

ประเด็นการประเมินผลกระทบ (impact)

ประเมินผลงานหรือผลที่เกิดจากการเรียนรู้จากโครงการ และนำความรู้ที่เกิดขึ้นไปใช้ในการทำงานได้ข้อมูลของผู้รอดชีวิตจากการทำ CPR โดยผู้ผ่านโครงการ ติดตามผลจากการประเมินผลงานหรือผลที่เกิดจากการเรียนรู้จากโครงการ และนำความรู้ที่เกิดขึ้นไปใช้ในการทำงานได้ข้อมูลของผู้รอดชีวิตจากการทำ CPR จำนวน 2 กรณีศึกษาพบว่าผู้ให้การช่วยเหลือในการกู้ชีพ ได้แก่ ผู้ที่ผ่านการอบรมจากโครงการพัฒนาทักษะด้านการปฐมพยาบาลฉุกเฉิน และการกู้ชีพขั้นพื้นฐานให้ประชาชน 10 ล้านคน “10 ล้านไทยร่วมใจ CPR ในระดับครูผู้สอน (ระดับ 3) พบว่ามีความมั่นใจในการช่วยเหลือผู้อื่นในสถานการณ์ฉุกเฉิน หากพบผู้ที่ต้องการการช่วยชีวิต สิ่งที่มีผลสำคัญและก่อให้เกิดความมั่นใจ ได้แก่ องค์ความรู้ที่ถูกถ่ายทอดจากผู้สอนในโครงการ ข้อมูลความรู้ที่กระชับ นำไปใช้ได้จริง ทำให้ให้กล้าที่จะลงมือ และตัดสินใจเข้าช่วยเหลือบุคคลอื่น อีกทั้งพบว่า จากรูปแบบการเรียนการสอนภายในโครงการดังกล่าว มีการให้ความรู้ภาคทฤษฎีแก่ผู้เข้าร่วมโครงการ โดยลักษณะความรู้ส่งเสริมให้ผู้เรียนเข้าใจได้ง่าย ง่ายต่อการจดจำ และมีการปรับให้ทันสมัยตามองค์ความรู้ในปัจจุบัน ภายหลังจากผ่านโครงการผู้ที่ผ่านโครงการก็สามารถจดจำและนำไปใช้ได้จริงทั้งในแง่ของการปฏิบัติ และถ่ายทอดขยายต่อ

ประเด็นการประเมินความยั่งยืน (sustainability)

จากผลการดำเนินงานของโครงการพัฒนาทักษะด้านการปฐมพยาบาลฉุกเฉินและการกู้ชีพขั้นพื้นฐานให้ประชาชน 10 ล้านคน “10 ล้านไทยร่วมใจ CPR พบว่า มีการขยายผลในระดับหน่วยงาน โดยโครงการดังกล่าวได้เปิดศูนย์การเรียนรู้ด้านการปฐมพยาบาลฉุกเฉินและการกู้ชีพขั้นพื้นฐาน จำนวน 7 แห่งเพื่อเป็นการพัฒนาต่อยอดการเรียนรู้

รู้ให้มีความยั่งยืนโดยเกิดจากความร่วมมือกับหน่วยงานในพื้นที่ทั้งภาครัฐและเอกชน ดังนี้ 1) มูลนิธิสว่างเบญจธรรม จังหวัดสมุทรสงคราม 2) มูลนิธิสว่างบริบูรณ์ พัทยา จังหวัดชลบุรี 3) สมาคมศิริกรณ์เชียงใหม่บรรเทาสาธารณภัย จังหวัดเชียงใหม่ 4) มูลนิธิกุ้ยริ่มไทร กรุงเทพฯ 5) โรงพยาบาลบางสะพานน้อย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ 6) สมาคมสว่างนรล่ำปางธรรมสถาน จังหวัดล่ำปาง 7) มูลนิธิกุศลศรัทธา จังหวัดสุราษฎร์ธานี และ 8) เทศบาลตำบลลำไทร จังหวัดปทุมธานี ตามลำดับ จากข้อมูลดังกล่าวสถาบันการแพทย์ฉุกเฉินได้ดำเนินการตามแผนงานที่กำหนดไว้ซึ่งศูนย์การเรียนรู้ดังกล่าวเกิดจากความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ และเอกชน ที่ต้องการกระจายองค์ความรู้ไปอย่างทั่วถึง ภายใต้การจัดการเรียนรู้ที่มีมาตรฐานเดียวกัน

ประเด็นการประเมินด้านการถ่ายโยงความรู้ (transportability)

จากผลการดำเนินงานโครงการการพัฒนาทักษะด้านการปฐมพยาบาลฉุกเฉินและการกู้ชีพขั้นพื้นฐานให้ประชาชน 10 ล้านคน “10 ล้านไทยร่วมใจ CPR” จากข้อมูล พบว่าในระดับบุคคลมีการขยายเครือข่ายการดำเนินโครงการโดยการจัดการอบรมอย่างต่อเนื่องสามารถสรุปผลการดำเนินงานตั้งแต่เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2562 ถึง กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2564 ได้ดังนี้ โครงการการพัฒนาทักษะด้านการปฐมพยาบาลฉุกเฉินและการกู้ชีพขั้นพื้นฐานให้ประชาชน 10 ล้านคน “10 ล้านไทยร่วมใจ CPR” รวมผู้ที่ผ่านการอบรมทั้งสิ้น 28,299 คน จากการดำเนินงานที่ผ่านมา ผลการรวบรวมข้อมูลจำนวนผู้ผ่านโครงการดังกล่าวยังไม่เป็นไปตามแผน เนื่องจากปัจจัยด้านสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิดทำให้การดำเนินโครงการต้องหยุดชะงักไปในระยะหนึ่ง หลังจากนั้นคณะผู้ดำเนินโครงการได้ปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ในการเรียนการสอนต่อไป

อภิปรายผล

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยประเมินผล (evaluation research) ตามกรอบแนวคิดรูปแบบ CIPPIEST model มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาทักษะด้านการปฐมพยาบาลฉุกเฉินและการกู้ชีพขั้นพื้นฐานให้ประชาชน 10 ล้านคน “10 ล้านไทยร่วมใจ CPR” ที่จัดโดยสถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติซึ่งเป็นหน่วยงานหลักด้านการแพทย์ฉุกเฉินของประเทศไทย จากข้อมูลทั่วไปพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง และสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี มีลักษณะงาน/บทบาทเป็นพยาบาลวิชาชีพ สอดคล้องกับการศึกษาของบัวบาน ปักกระโด และคณะ 10 ที่พัฒนารูปแบบการกู้ชีพขั้นพื้นฐานในเจ้าหน้าที่ทางสุขภาพเนื่องจากเจ้าหน้าที่ขาดทักษะและความรู้ในการช่วยฟื้นคืนชีพ และเป็นกำลังสำคัญในระบบบริการสุขภาพ และงานวิจัยของอุรา แสงเงิน สุพัฒน์ อุนิสากร และทิพมาส ชินวงศ์ 11 ที่ศึกษาเกี่ยวกับความรู้และทักษะในการช่วยฟื้นคืนชีพของพยาบาล พบว่าควรมีการส่งเสริมการฟื้นฟูความรู้ และทักษะการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นสูงแก่พยาบาลต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาความรู้และทักษะการช่วยฟื้นคืนชีพของพยาบาลให้มีคุณภาพมากขึ้น

จากผลการประเมินโครงการพัฒนาทักษะด้านการปฐมพยาบาลฉุกเฉินและการกู้ชีพขั้นพื้นฐานที่ดำเนินการโดยสถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ พบว่า ระดับค่าเฉลี่ยดำเนินงานโครงการภาพรวมทุกด้านมีระดับคะแนนอยู่ในระดับมาก เมื่อแยกรายด้าน พบว่าภาพรวมด้านบริบทโครงการอยู่ในระดับมาก ด้านปัจจัยนำเข้าโครงการฯ ภาพรวมอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน และพบว่าด้านกระบวนการฯ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างรับรู้ว่าความรู้และทักษะที่ได้รับจากโครงการดังกล่าวนี้สามารถนำไปใช้ได้จริง รวมทั้งช่วยเพิ่มความมั่นใจในการตัดสินใจเข้าช่วยเหลือผู้อื่นในสถานการณ์ฉุกเฉิน และจากรูปแบบการเรียนการสอนภายในโครงการดังกล่าวมีการให้ความรู้ภาคทฤษฎีแก่ผู้เข้าร่วมโครงการ โดยลักษณะความรู้ส่งเสริมให้ผู้เรียนเข้าใจได้ง่าย ง่ายต่อการจดจำ และมีการปรับให้ทันสมัย

ตามองค์ความรู้ในปัจจุบัน หลังจากนั้นจึงให้มีการฝึกปฏิบัติในรูปแบบปิดจังหวะพร้อมกันคล้ายการฝึกของทหาร โดยมีกำหนดจำนวนการฝึก ผู้เรียน 2 คนต่อหุ่นฝึก 1 ตัว ทำให้สามารถฝึกปฏิบัติได้ทั่วถึงและช่วยให้กล้ามเนื้อจดจำน้ำหนักการกดหน้าอกท่าทางการช่วยฟื้นคืนชีพที่ถูกต้อง นอกจากนี้ยังพบว่า การดำเนินโครงการที่ผ่านมา มีความต่อเนื่อง โดยมุ่งหวังให้ประชาชนมีความรู้และทักษะด้านการกู้ชีพขั้นพื้นฐาน และเกิดศูนย์การเรียนรู้ด้านการแพทย์ฉุกเฉินในชุมชนเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการกู้ชีพขั้นพื้นฐาน ง่ายต่อการเข้าถึงองค์ความรู้โดยอาศัยความร่วมมือและงบประมาณทั้งจากภาครัฐและเอกชนในการขับเคลื่อนร่วมกันถือเป็นความต่อเนื่องยั่งยืนของโครงการนี้ จากข้อมูลเชิงคุณภาพพบว่าผู้ที่ผ่านการอบรมมีความรู้และทักษะด้านการกู้ชีพขั้นพื้นฐานเป็นอย่างดี สามารถให้การช่วยเหลือบุคคลอื่นเมื่อเกิดสถานการณ์ฉุกเฉิน และช่วยให้รอดชีวิตได้จริง รวมทั้งสามารถนำความรู้ไปถ่ายทอดให้กับประชาชนที่สนใจภายใต้รูปแบบการเรียนรู้ที่จัดโดยสถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ และเป็นไปตามพระราชบัญญัติการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ ด้านการจัดการอบรม จะเห็นได้ว่าผู้ผ่านการอบรมจากโครงการนี้มีความมั่นใจในการกู้ชีพขั้นพื้นฐานและทักษะการถ่ายทอดความรู้ซึ่งเป็นผลดีกับผู้ป่วยหรือประชาชนทั่วไปหากเกิดภาวะหัวใจหยุดเต้นเฉียบพลัน 12 ดังนั้นจึงควรดำเนินการโครงการอย่างต่อเนื่องต่อไปเพื่อประโยชน์ของประชาชนที่จะได้จากโครงการนี้

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากผลการวิจัยพบว่ามีประโยชน์โครงการมีประโยชน์ด้านการแพทย์ฉุกเฉิน และสามารถพัฒนาทักษะด้านการกู้ชีพขั้นพื้นฐานได้จริง รวมทั้งเห็นผลเป็นรูปธรรม จึงควรดำเนินโครงการนี้ต่อไปเพื่อขยายผลและเกิดความยั่งยืนต่อเนื่อง และควรปรับเปลี่ยนรูปแบบการเรียนการสอนในระบบออนไลน์ในส่วนของความรู้และทดสอบทักษะด้านการกู้ชีพขั้นพื้นฐานกระจายไปยังศูนย์การเรียนรู้ที่จัดตั้งขึ้นทั่วประเทศ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาทักษะด้านการปฐมพยาบาลฉุกเฉินและการกู้ชีพขั้นพื้นฐานให้ประชาชน 10 ล้านคน “10 ล้านไทยร่วมใจ CPR” เพื่อปรับรูปแบบที่เหมาะสมในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19

References

1. Photipim M, Laohasiriwong W, Thinkhamrop B, Sethasathien A, Hurst C. The effect of response time on survival among non-traumatic out of hospital cardiac arrest patients in Thailand. *J Health Res* 2016;30(1): 19-24.
2. World Health Organization. Thailand's report situation of severe injuries year 2005-2010 data from injury surveillance (IS), Thailand supported [internet]. 2020 [cited 15 October 2020]. Available from: https://www.who.int/docs/default-source/thailand/roadsafety/thailand-status-against-12-global-road-safety-performance-targets.pdf?sfvrsn=92a24b06_4
3. National Institute for Emergency Medicine. Emergency first aid and basic life support training course for village health volunteer, prisoner health volunteer and community emergency volunteer 2020. Nonthaburi: NIEM. 2020. (in Thai)

4. National Institute for Emergency Medicine. Twenty-year national strategic plan for national institute for emergency medicine (2018–2037). Nonthaburi: NIEM. 2018. (in Thai)
5. Stufflebeam DL, Shinkfield AJ. Evaluation Theory, Models and Applications. San Francisco: Jossey-Bass; 2007.
6. Chow S, Shao J, Wang H. Sample size calculations in clinical research. 2nd ed. Champman & Hall: CRC;2003.
7. Skinner CJ. Probability proportional to size (PPS) sampling [internet]. 2014 [cited 15 October 2020]. Available from: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/book/10.1002/9781118445112>
8. Ravitch SM, Carl NM. Qualitative research: bridging the conceptual, theoretical, and methodological. 2nd ed. Los Angeles: SAGE; 2021.
9. Creswell JW, Baez JC. 30 essential skills for the qualitative research. 2nd ed. Los Angeles: Sage; 2021.
10. Pakkarato B, Sukjamnong S, Siwin A, Srisawang W, Chumnaborirak P. Development of a cardiopulmonary resuscitation model in Nadun hospital, Mahasarakham province. Journal of Emergency Medical Services of Thailand 2021;1(2):134–45. (in Thai)
11. Seangnherm U, Uppanisakorn S, Chinnawong T. Factors related to nurses' knowledge and skills in cardiopulmonary resuscitation in Songklanagarind Hospital. JRN-MHS 2012;32(1):1–10. (in Thai)
12. Raingruber B. Contemporary health promotion in nursing practice. 2nd ed. Burlington, MA: Jones & Bartlett Learning; 2017.